

Marrákešská politická deklarace

MY, ministři zahraničních věcí, vnitra a integrace, pověřeni gescí migrace, vysocí představitelé RAKOUSKA, BELGIE, BENINU, BULHARSKA, BURKINÝ FASO, KAPVERD, KAMEROONU, STŘEDOAFRICKÉ REPUBLIKY, ČADU, KONGA, POBŘEŽÍ SLONOVINY, CHORVATSKA, KYPRU, ČESKÉ REPUBLIKY, DEMOKRATICKÉ REPUBLIKY KONGO, DÁNSKA, ROVNÍKOVÉ GUINEJE, ESTONSKA, FINSKA, FRANCIE, GABONU, GAMBIE, NĚMECKA, GHANY, ŘECKA, GUINEJE, GUINEJE-BISSAU, IRSKA, ITÁLIE, LOTYŠSKA, LIBÉRIE, LITVY, LUCEMBURSKA, MALI, MALTY, MAURITÁNIE, MAROKA, NIZOZEMÍ, NIGERU, NIGERIE, NORSKA, POLSKA, PORTUGALSKA, RUMUNSKA, SAO TOME A PRINCIPE, SENEGALU, SIERRY LEONE, SLOVENSKA, SLOVINSKA, ŠPANĚLSKA, ŠVÉDSKA, ŠVÝCARSKA, TOGA, TUNISKA a SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ, Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Evropský komisař pro migraci, vnitřní věci a občanství, vysocí představitelé Komise Hospodářského společenství států západní Afriky a Alžírsko a Libye jako pozorovatelských zemí,

KTEŘÍ JSME SE SEŠLI NA JEDNÁNÍ 2. května 2018 v Marrákeši na pozvání Marockého království:

ZOHLEDŇUJÍCE rostoucí význam migračních otázek obecně na globální úrovni a konkrétně v kontextu evropsko-afrických a vnitroafrických vztahů, jakožto i potřebu nacházet situačně přizpůsobená a koordinovaná řešení pro řízení migračních toků ve všech jejich aspektech;

PŘIPOMÍNÁJÍCE závazky přijaté partnery v Rabatském procesu v rámci Společné deklarace Afriky a EU o migraci a rozvoji z roku 2006, Prohlášení Afriky a EU z roku 2014 o migraci a mobilitě, Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030 přijaté OSN v roce 2015, v níž se státy zavázaly *“nenechat nikoho bez pomoci”*, Newyorské deklarace pro uprchlíky a migranty přijaté 19. září 2016 Organizací spojených národů, dialogu OSN na vysoké úrovni o mezinárodní migraci z roku 2013 a Politického prohlášení 5. summitu Africké unie a Evropské unie z roku 2017;

POTVRZUJÍCE závazky přijaté partnery v Rabatském procesu na summitu o migraci ve Vallettě v listopadu 2015 a zasedání vrcholných představitelů ve Vallettě v únoru 2017, jakož i dodržování zásad solidarity, partnerství a sdílené odpovědnosti při společném řešení migračních otázek při plném dodržování lidských práv;

ZOPAKUJÍCE závazek partnerů v Rabatském procesu účinně provádět společný akční plán z Valletty (Vallettský akční plán);

BEROUCE V ÚVAHU mandát udělený Rabatskému a Chartúmskému procesu k monitorování Vallettského akčního plánu již provedené mapování k zajištění výkonu tohoto mandátu a **OCENUJÍCE** snahy o zavedení technického nástroje pro dlouhodobé monitorování Vallettského akčního plánu;

PŘIPOMÍNÁJÍCE závazky, které partneři v Rabatském procesu přijali na ministerských konferencích v letech 2006, 2008, 2011 a 2014 a zásady obsažené v Dakarském prohlášení z roku 2011 (*operativní a soudržný dialog, pružný a vyvážený přístup, spolupracující partneři a sdílení odpovědnosti*);

UZNÁVAJÍCE pokrok dosažený v rámci různých plánů a strategií Rabatského procesu a zohledňující poznatky získané z analýz provedených na konci Římského programu pro období 2014-2017;

BEROUCE NA VĚDOMÍ hodnotu odborných znalostí a zkušeností externích pozorovatelů, jako jsou mezinárodní organizace angažované v problematice migrace a azylu, občanská společnost, členové diaspory a akademici, kteří obohacují a zpružňují dialog; **VYZÝVAJÍCE** k posílení spolupráce s výše uvedenými subjekty prostřednictvím četnějších konzultací;

UVĚDOMUJÍCE si, že Rabatský proces představuje hnací sílu určující společné politické priority v oblasti migrace a azylu na ose Afrika-Evropa a že přispívá k formulaci a provádění migračních strategií;

USILUJÍCE o zajištění soudržnosti s prováděcími nástroji, jež po roce 2014 redefinovaly rámec partnerství, **VYHÝBAJÍCE** se duplicitě příslušných aktivit a **ZAJIŠTUJÍCE** komplementárnost intervencí;

PŘIJÍMÁME Marrákešský program pro období 2018-2020, jenž zahrnuje stávající Politickou deklaraci, jakož i cílený operační Akční plán založený na regionálním přístupu, ale zároveň respektující suverenitu států;

SOUHLASÍME s tím, že výše uvedený Program bude v souladu s níže uvedenými **pěti okruhy** Vallettského akčního plánu tak, aby byla zachována jejich soudržnost a vzájemná komplementarita:

Okruh 1: Rozvojové přínosy migrace a řešení základních příčin nelegální migrace a problematiky vysídlených osob;

Okruh 2: Legální migrace a mobilita;

Okruh 3: Ochrana a azyl;

Okruh 4: Prevence a boj proti nelegální migraci, pašování migrantů a obchodování s lidmi;

Okruh 5: Návraty, readmise a reintegrace;

SOUHLASÍME společně a nerozdílně, že přijatý Akční plán, jenž zahrnuje níže uvedené průřezové priority, bude prováděn účinně a přiměřeně:

- 1. Přístup založený na dodržování lidských práv:** prováděné aktivity budou přispívat k plnému dodržování lidských práv a důstojnosti uprchlíků a migrantů bez ohledu na jejich migrační status;
- 2. Zvláštní pozornost bude věnována genderovým aspektům migrace a ochraně zranitelných migrantů, zejména žen a dětí;**
- 3. Zvýšená pozornost bude věnována boji proti xenofobii, rasismu a diskriminaci:** partneři se budou snažit tyto jevy potírat a naopak podpoří vyvážené informování o migraci a diasporách, jež bude vycházet z faktických informací a zdůrazní jejich pozitivní příspěvek k rozvoji společnosti v jejich zemích původu, jakož i v zemích tranzitních a cílových;
- 4. Regionální přístup:** v procesu identifikace, formulování a provádění aktivit budou zohledněna místní a regionální specifika.
- 5. Inkluzivní přístup dávající prostor všem zúčastněným stranám:** s cílem zajistit koordinované a řádné řízení všech aspektů fenoménu migrace se partneři budou snažit do svých intervencí za koordinace vnitrostátních orgánů zapojit všechny subjekty (regionální organizace, místní úřady, tradiční a kmenové orgány, zástupce občanské společnosti a migrantských a uprchlických komunit, sociální partnery, soukromý sektor, média a akademickou obec), jakož i příslušné mezinárodní organizace.
- 6. Zvláštní pozornost bude věnována sběru, analýze a sdílení nerozčleněných dat:** během předpokládaných činností se partneři budou snažit identifikovat stávající iniciativy a analýzy a sdílet údaje o migraci. Bude-li to nutné, zavazují se pro operativní účely provádět specifické studie na národní nebo regionální úrovni. Získané údaje a informace přispějí k procesům formulování migrační politiky;

JSME ROZHODNUTI zaměřit se na konkrétní aktivity, jež odrážejí specifickou přidanou hodnotu Rabatského procesu, a to zejména jeho schopnost vytvářet síť technických a politických aktérů, formulovat činnosti, které zohledňují regionální specifika a centralizovat informace shromážděné v průběhu jejich provádění nebo získané jako jejich výstup, to vše při dodržování geografické rovnováhy na všech úrovních;

SOUHLASÍME s plánem periodicky upřesňovat způsob provádění cílených akcí a využívat relevantních nástrojů a mechanismů pro sledování a hodnocení provádění Marrákešského programu pro období 2018-2020 za účelem zlepšení jeho rozsahu a dopadu.

Marrákešský akční plán 2018-2020

Okruh 1: Rozvojové přínosy migrace a řešení základních příčin nelegální migrace a problematiky vysídlených osob

Cílem agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030 je podle bodu 10.7 *"Usnadňovat řízenou, bezpečnou, legální a zodpovědnou migraci a mobilitu lidí, zahrnující uplatňování plánovaných a dobře řízených migračních politik"*.

Rabatský proces od svého vzniku důsledně poukazuje na pozitivní potenciál legální migrace a klíčovou úlohu diaspory v zemích původu i v zemích tranzitních a cílových. Posílení synergií mezi migrací a rozvojem je prioritou a zároveň specifickým rysem Rabatského procesu. Partneri dialogu hodlají dále rozvíjet tento přístup a zacílit většinu svých aktivit na maximalizaci přínosů legální migrace na rozvoj a prioritně na členy diaspory v tomto procesu.

Partneri dialogu v rámci Rabatského procesu jsou si vědomi široké škály základních příčin nelegální migrace a vynuceného vysídlování osob. Tyto základní příčiny, z nichž většina je vzájemně propojena, je třeba stále intenzivněji řešit za pomoci vhodných reakcí na politické i operativní úrovni. Vzhledem k rozmanitosti migračních toků partneri opakovaně potvrzují své závazky ze summitu ve Vallettě posílit investice do rozvoje a vymýcení chudoby, boj proti základním příčinám nelegální migrace, podpora humanitární a rozvojovou pomoci v zemích nejvíce postižených fenoménem vysídlených osob a věnovat pozornost otázkám životního prostředí a klimatických změn v nejvíce postižených regionech.

Cíl 1: Maximalizovat pozitivní dopad legální migrace na rozvoj

Aktivita 1: Identifikovat a sdílet osvědčené postupy, které umožní zemím lépe pochopit profil svých diaspor a přijmout nebo optimalizovat strategie na podporu jejich ekonomického, sociálního a kulturního potenciálu pro rozvoj a zároveň analyzovat možné překážky bránící přijetí a optimalizaci těchto osvědčených postupů.

Aktivita 2: Přispět ke snížení nákladů na poukazování finančních prostředků a k usnadnění převodů finančních prostředků zasílaných migranty do svých zemí původu, a to zejména podporou inovativních nebo již existujících iniciativ využívajících především potenciál bezhotovostního styku. Partneri mohou stavět například na činnosti Afrického institutu pro poukazování peněžních prostředků a jeho síti kontaktních míst.

Aktivita 3: Podporovat iniciativy na podporu podnikání a investice do rozvoje mladých lidí z africké diaspory (jako je například pilotní MEETAfrica Program vyvinutý v rámci Rabatského procesu) a povzbuzovat tyto mladé lidi k tomu, aby využívali svých dovedností a schopností ve prospěch svých zemí původu.

Cíl 2: Dosáhnout vzájemného pochopení příčin nelegální migrace a nuceného vysídlení v regionu Rabatského procesu

Aktivita 4: Analyzovat základní příčiny a formulovat praktická doporučení (zejména prostřednictvím příslušných tematických setkání) s cílem lépe začlenit tyto otázky do procesu plánování příslušných politických kroků.

Aktivita 5: Podporovat systematičtější začlenění otázek týkajících se základních příčin nelegální migrace a nuceného vysídlení do strategií a programů sociálně-ekonomického rozvoje na vnitrostátní úrovni i do programů rozvojové spolupráce a současně podporovat místní angažovanost ve stávajících regionálních normativních rámcích.

Okruh 2: Legální migrace a mobilita

Partneři Rabatského procesu vnímají, s přihlédnutím k výše uvedenému Cíli 10.7 Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030, potřebu podporovat a posilovat přístup k legální migraci za pomoci účinných systémů správní registrace a podpory mobility vybraných kategorií osob (zejména podnikatelů a podnikatelek, mladých odborníků nebo výzkumných pracovníků) mezi Evropou a státy severní, západní a střední Afriky.

Cíl 3: Podporovat legální migraci a mobilitu, a to zejména mladých mužů a žen mezi Evropou a státy severní, západní a střední Afriky a rovněž v rámci těchto regionů

Aktivita 6: Podporovat výměnné aktivity a struktury mezi subjekty poskytujícími odborné vzdělávání a pracovními agenturami v Evropě a Africe tak, aby mladí lidé z řad migrantů mohli plně využít svých schopností a rovněž přizpůsobit technické vzdělávání potřebám trhu práce. Zvláštní pozornost bude věnována aktivitám zaměřeným na ženy a mládež.

Aktivita 7: V souladu s vnitrostátními právními rámci podporovat projekty, jejichž cílem je posílit přenositelnost práv a sociální ochranu legálních migrantů a jejich rodin, například prostřednictvím uzavírání a provádění vhodných dvoustranných nebo regionálních dohod či mezinárodních úmluv.

Aktivita 8: Na základě analýzy stávajících studií cirkulární migrace, a to zejména na regionální úrovni, hledat osvědčené postupy a určit, jaké faktory by mohly zaručit úspěšný rozvoji příslušných zásad politiky a podpořit meziregionální a vnitřní regionální mobilitu.

Cíl 4: Podpořit zjednodušení postupů při vydávání víz

Aktivita 9: V partnerském duchu rozvíjet otevřený dialog o usnadnění udělování víz, a to zejména skrz jednání a technická školení.

Aktivita 10: Organizovat podpůrné akce s cílem zjednodušit přístup k a zvýšit účinnost a transparentnost různých vnitrostátních systémů vydávání víz, včetně podpory vytváření místních informačních struktur nebo zřízení online informačních portálů.

Okruh 3: Ochrana a azyl

Partneři Rabatského procesu potvrzují své mezinárodní závazky v oblasti ochrany a azylu, včetně těch, které jsou obsaženy v politické deklaraci z Valletty, a zejména těch, na jejichž základě je ochrana poskytována *“všem oprávněným osobám v souladu s mezinárodními a regionálními nástroji”*. Partneři stvrzují svůj závazek chránit lidskou důstojnost uprchlíků a dalších násilně vysídlených osob a zasazovat se za ochranu jejich lidských práv bez ohledu na status. Partneři podporují úsilí o přistupování dalších zemí ke stávajícím mezinárodním úmluvám na ochranu a k jejich provádění, a to včetně Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího Protokolu z roku 1967. Podporují také budování kapacit vnitrostátních institucí v oblasti azylových systémů.

Cíl 5: Podporovat opatření zaměřená na posílení ochrany uprchlíků a dalších násilně vysídlených osob

Aktivita 11: Identifikovat stávající přeshraniční a regionální iniciativy na ochranu v jedné z oblastí, jež jsou součástí dialogu a navrhnout opatření pro zúčastněné strany zaměřené na zlepšení ochrany uprchlíků a násilně vysídlených osob. Zvláštní pozornost je třeba věnovat zohlednění zranitelných osob, a to především nejlepšeho zájmu dětí a potřeb nezletilých osob bez doprovodu.

Aktivita 12: Podporovat přijetí místních, vnitrostátních a regionálních akčních plánů cílených na stanovení postupů účinné reakce, a to zejména v situacích, kdy dojde k vysídlení velkého množství lidí.

Cíl 6: Podporovat integraci uprchlíků a násilně vysídlených osob v hostitelských komunitách

Aktivita 13: Podporovat integraci uprchlíků a násilně vysídlených osob pomocí osvětových kampaní zaměřených na problematiku práv a povinností uprchlíků a násilně vysídlených osob v hostitelské zemi, jež osloví nejen místní komunitu, ale i uprchlíky a žadatele o azyl.

Aktivita 14: Sdílet zkušenosti a osvědčené postupy na podporu zaměstnanosti a většího ekonomického osamostatnění osob, jež mají nárok na mezinárodní ochranu.

Okruh 4: Prevence a boj proti nelegální migraci, pašování migrantů a obchodování s lidmi

Partneři Rabatského procesu potvrzují svůj závazek dodržovat mezinárodní povinnosti v oblasti prevence a boje proti pašování migrantů a obchodování s lidmi, dvěma závažným formám organizovaného zločinu podle mezinárodního práva (Úmluva Organizace spojených národů z roku 2000 proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a dodatečné protokoly OSN proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky a Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi).

Partneři podporují, v souladu s politickou deklarací z Valletty, posílení úsilí o předcházení a potírání těchto jevů prostřednictvím různých nástrojů v Evropě i v Africe. V rámci tohoto rámce, partneři vyjadřují zvláštní podporu hledání alternativ k nelegální ekonomice těžící z nezákonného pašování migrantů a obchodování s lidmi, jakož i opatření ke zvyšování povědomí.

Partneři uznávají přínos regionálních a mezinárodních organizací a sdružení občanské společnosti v této oblasti. Přidaná hodnota Rabatského procesu spočívá *mimo jiné* ve schopnosti propojit aktéry dotčené výše uvedenými jevy a podpořit tak proces vzájemné výměny zkušeností a posilování spolupráce.

Cíl 7: Budovat kapacity veřejných institucí, jež mají v gesci integrované řízení hranic a předcházení a potírání pašování migrantů a obchodování s lidmi

Aktivita 15: Posílit kapacity vnitrostátních orgánů v oblasti odhalování trestné činnosti pašování migrantů a osob, které potřebují mezinárodní ochranu, v oblasti boje proti obchodování s lidmi a v kontextu integrované správy hranic a jejich ochrany.

Aktivita 16: Posílit justiční a policejní spolupráci zaměřenou na výměnu informací na bilaterální, regionální a mezinárodní úrovni i v rámci regionů samotných. Zvláštní pozornost by měla být věnována finančnímu vyšetřování.

Aktivita 17: Pokračovat a podporovat úsilí vedoucí k nastavení a provádění vhodných legislativních a institucionálních opatření na vnitrostátní i regionální úrovni v souladu s Úmluvou OSN z roku 2000 proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a dalšími příslušnými protokoly proti pašování migrantů a obchodování s lidmi.

Cíl 8: Zlepšit ochranu migrantů a osob, které potřebují mezinárodní ochranu, jež byly pašovány, anebo se staly obětí obchodu s lidmi

Aktivita 18: Usnadnit sdílení osvědčených postupů nutných ke zvyšování povědomí a šíření informací o rizicích nelegální migrace a obchodování s lidmi. Jedná se zejména o aktivity zaměřené na děti a ženy, do nichž se zapojí všechny zainteresované strany (stát, diaspora, média, sociální sítě, občanská společnost, mezinárodní organizace a soukromý sektor).

Aktivita 19: Formulovat konkrétní kroky na ochranu a pomoc osobám, jež se staly předmětem pašování a obětmi obchodování s lidmi, a to konkrétně ženám a dívkám (přijímací střediska, právní poradenství, sociální, psychosociální a zdravotní služby, tlumočení, reintegrace, atd.) a podporovat jejich začlenění do vnitrostátních a regionálních iniciativ a aktivit v rámci regionů.

Okruh 5: Návraty, readmise a reintegrace

Partneři Rabatského procesu potvrzují své odhodlání dodržovat závazky vyplývající z mezinárodního práva v oblasti návratů a readmisí a připomínají význam udržitelného procesu reintegrace. Opakují svoji podporu principu *non-refoulement* a souhlasí s tím, že přednostním řešením je dobrovolný návrat. Připomínají, že zásady návratové politiky a readmisí jsou na společné odpovědnosti států a měly by být účinné a transparentní a prováděny tak, aby bylo v celé šíři zajištěno dodržování lidských práv a zajištěna bezpečnost a důstojnost migrantů.

Partneři Rabatského procesu oceňují společný pokrok, jehož bylo dosaženo prostřednictvím politických dialogů zahájených v této oblasti. Je důležité, aby zvýšené úsilí přineslo kýžené ovoce a dialog vedl ke krokům, jež posílí spolupráci a zefektivní proces návratů a readmisí.

Cíl 9: Posílit kapacitu příslušných orgánů s cílem zlepšit a zajistit identifikaci osob a vydávání cestovních dokladů

Aktivita 20: Sdílet osvědčené postupy v oblasti návratů, readmisí a reintegrace na vnitrostátní, regionální a přeshraniční úrovni (zejména prostřednictvím konzultací na regionální úrovni).

Aktivita 21: Podporovat využívání inovativních technik identifikace osob. Tematické jednání o návratové politice a problematice readmisí a reintegrace, jež se konalo v Bruselu v roce 2016, mimo jiné navrhovalo využití videokonferencí pro účely identifikace nebo předběžné identifikace osob, systematictější používání otisků prstů

nebo využití společných postupů u složitých případů. V závislosti na konkrétních potřebách poskytnout podporu (technickou pomoc, vzájemnou podporu nebo odborný výcvik) určité skupině zemí při zavádění výše uvedených technik.

Cíl 10: Podporovat programy zajišťující bezpečný návrat a udržitelnou reintegraci migrantů při plném dodržování jejich práv a zachování jejich lidské důstojnosti

Aktivita 22: Uspořádat vzájemná partnerská setkání evropských a afrických měst a setkávání jejich kompetentních orgánů s cílem zprostředkovat proces výměny zkušeností v oblasti řízení migrace, a to včetně problematiky udržitelných návratů. Takovéto aktivity by měly vycházet ze stávajících iniciativ (jako je iniciativa *City-to-City*) a stavět na jejich dosavadních úspěších.

Aktivita 23: Posílit programy asistovaných návratů a podporovat aktivity zaměřené na doprovod migrantů a jejich následné začlenění do rozvojových politik a programů na místní úrovni.